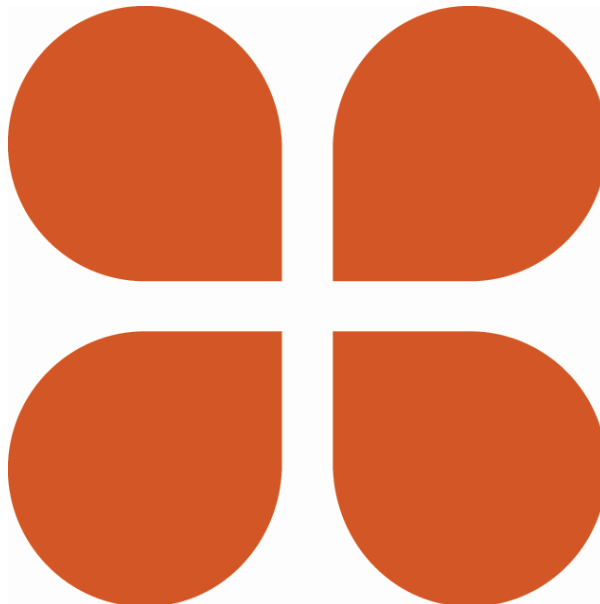

Runrapport från Riksantikvarieämbetet

Upprustning av runinskrifter i Uppsala län 2011

Riksantikvarieämbetet 2011

Box 1114

621 22 Visby

www.raa.se

riksant@raa.se

Datum 2011-10-10

Dnr 322-4240-2011

Avdelning

Förvaltningsavdelningen

Enhet Kulturvårdsstöd

Författare

Thorgunn Snædal

Upprustning av runinskrifter i Uppsala län 2011

Under fältsäsongen 2011 har ett antal runristningar i Uppsala län granskats och/eller restaurerats. Arbetet gav upphov till följande kommentarer och förslag till vidare åtgärder.

U 590, fornl. 36, Burvik, Knutby socken

Stenen står ca 150 meter söder om landsvägen i kanten av en ganska igenvuxen stenig kulle invid en åkerkant. Den uppmålades 1995, uppmålningen är rätt välbevarad trots ett ganska sammanhängande påväxt av lavkolonier. Skylt saknas. På grund av stenens otillgängliga läge får upprustning vänta ett par år.

U 595, fornl. 114, Hargs skog, Hargs socken

Runstenen med sina märkliga bildframställningar står nära landvägen strax söder om Hargs bruk, intill den gamla landsvägen. Den målades 1989 och även om ristningsytorna är ställvis ganska överlavade så är ristningen i stor sett tydlig och kan följas i sin helhet. Skylten är av den gamla graverade typen men ännu fullt läslig.

U 597, fornl. 16, Prästgården, Hökhuvuds socken

Stenen står på prästgårdstomten några meter norr om landsvägen, uppmålningen från 1989 är rätt kraftigt överlavad, men ristningen är ändå ganska tydlig. Stenen består av två hopsatta fragment, fogningsbruket är nu i stor sett borta och lagningen borde ses över och stabiliseras. Skyltad med en metallskylt av nyare typ.

U 598, fornl. 5, Borggårde, Hökhuvuds socken

Ristningen finns i en lodrätt bergvägg nära landsvägen från Hökhuvuds kyrka mot Valö. Den är troligen uppmålad 1991. Uppmålningen är relativt välbevarad, trots begynnande överlavning, men hällen är i bedrövligt skick, den är skadad och sprickig på flera ställen och de gamla lagningarna är i dåligt skick. Den måste alltså rengöras och restaureras grundligt om vissa delar av inskriften inte skall gå förlorade. Skyltad med en metallskylt av yngre typ.

U 599, fornl. 1, Hanunda, Hökhuvuds socken

Stenen står på åsen, där det också finns gravkullar, omkring 30 meter väster om landsvägen. Den står så nära kanten av en gammal sandgrop att det är svårt att stå framför den. Uppmålningen från 1991 är nu fullständigt övervuxen och stenen bör rengöras och uppmålas i samband med att U 598 åtgärdas. Den är skyltad med en metallskylt av yngre typ.

U 600, fornl. 1, Sund, Börstils socken

Stenen står på Gårdsplanen till Sund, några meter norr om landsvägen, Den uppmålades 1989 och är nu ganska överlavad. Skyltad med en fin metallskylt. Den bör upprustas i samband med andra insatser i området.

U 1061, fornl. 52, Viksta kyrka

Runstenen vars inskrift saknar språklig innebörd är ganska överlavad och saknar skylt. Den bör upprustas i samband med kommande förrättningar i området 2012.

U 1122, fornl. 36, Stavby kyrka

Stenen är inmurad i kyrkans södra vägg, den är uppmålad och skyltad, men olyckligtvis har en brandstege fästs precis framför ristningen, vilket försvårar fotografering av stenen.

U 1123 och U 1124, fornl. 48:1-2 Tuna kyrka

U 1123 står utanför kyrkogårdsmuren strax söder om klockstapeln, medan U 1124 är inmurad i kyrkans östra vägg, de uppmålades 2001. U 1124 är mycket välbevarad medan uppmålningen av U 1123 börjar bli ganska övervuxen. Ytan kan rengöras lätt i samband med upprustningen av andra inskrifter i området, skylten är av den äldre graverade typen.

U 1126, Alunda kyrka

Stenen, som är inmurad i östra sakristiemuren, är uppmålad och skyltad.

U 1126 och U 1127, fornl. 37:1-2, Alunda kyrka

De båda stenarna står på en liten kulle mellan kyrkan och landsvägen. De är uppmålade 1989. Uppmålningen av 1127 är ganska välbevarad medan U 1128 är fullständigt överlavad. U 1127 lutar kraftigt framåt och måste rätas upp innan den faller framåt. Stenen är så liten att det borde gå att göra med endast handkraft. Stenarna är skyltade med metallskyltar.

U 1132, fornl. 17, Gimo, Skäfthammars socken

Den ståtliga runstenen, som tyvärr inte är fullständigt bevarad, står på en udde vid Gimo damm, drygt 300 meter nordväst om Gimo huvudbyggnad. Den uppmålades 1989 och är nu kraftigt överlavad. Skylten får med tvekan godkänt. Stenen bör upprustas nästa år tillsammans med de andra runstenarna i trakten.

U 1135, fornl. 65, Ackarby, Dannemora socken

Fragmentet, som är det enda i Dannemora socken, står på gårdsplanen i Ackarby Uppmålningen från 1995 är välbevarad och skylten som är uppsatt av Dannemora hembygdsförening är fin.

U 1138, fornl. 112, Hållen (Runhällsbacken) Hållnäs socken

Stenen uppmålades 1995 och ett tak restes över stenen 1996. Uppmålningen är välbevarad och skylten är fin också.

U 1139, fornl. 121, Ängvreta, Lingnåre, Hållnäs socken

Stenen står i en stenig hage som också är ett gravfält. Genom det går nu en "vikingastig". Stenen har troligen inte upprustats sedan 1978 och var uppenbarligen i stort behov av upprustning när jag granskade den i maj 2011. Den är nu rengjord och kommer att uppmålas 2012. Den är skyltad med en metallskylt av äldre typ.

U 1161, fornl. 42, Altuna kyrka

Stenen står på gräsmattan framför kyrkan, 6 meter nordväst om tornets nordvästra hörna. Efter rengöring våren 2010 är uppmålningen tydlig och behöver inte förbättras. Stenen är skyltad med en metallskylt av äldre typ som ännu är i bra skick.

U 1163, fornl. 66, Altuna socken, Göksbo

Runstenen står på Göksbo gårdsplan, 30 m nordväst om huvudbyggnaden. Uppmålningen från 1984 var förvånansvärt välbevarad 2010 och runorna är i stort sett läsliga även om kolonier av olika lavar hade brett ut sig på ristningsytan. Stenen rengjordes dock 2010 och uppmålningen påbättrades 2011. Stenen är skyltad med en metallskylt av äldre typ, troligen författad av undertecknad.

U 1170, fornl. 5, Vittinge kyrka

Runstenen, som saknar toppen, står intill den västra bogårdsmuren, 4 meter sydväst om klockstapelns sydvästra hörn, den är fint skyltad med en metallskylt av nyare typ. Tecknen i inskriftsbandet är inte runor utan är av samma typ som tecknen på närbelägna U 1175. Stenen rengjordes 2010 och uppmålades 2011.

U 1171, fornl. 25, Vittinge socken, Axsjö

Stenen står vid en liten stig i skogen, 1 km. sydväst om Axsjö by, 250 meter sydväst om sommarstugan Gökslund. Den står mitt i ett svårtillgängligt skogsområde lutad mot ett stort flyttblock. Den saknar runinskrift men har en vacker ornamentslinga. Vid min granskning våren 2010 var stenen kraftigt mossbelupen och ytan är sprickig på många ställen. . På grund av svåra markförhållanden kom stenkonservator Paterik Stocklassa inte fram till stenen sommaren 2010, men den rengjordes 2011 och kommer att uppmålas 2012

U 1174-1175, fornl. 17:1-2, Vittinge socken, Stora Ramsjö

Stenarna står fint i kanten av ett stort vårdat gravfält. De är uppmålade 1986 och är skyltade med en fin metallskylt. De var 2009 kraftigt bevuxna med svarta och grå lavar. Stenarna rengjordes 2010 och uppmålades sommaren 2011.

U 1140, fornl. 180, Burunge, Vendels socken

Stenen står på en stenig höjd mellan åkrarna omkring 150 meter sydväst om Burunge gård. Stenen är uppmålad 1995 men fläckar av lav har redan börjat sprida sig över ristningsytan. Den vackra stenen är tyvärr inte skyltad.

U 1142, fornl. 172, Åbyggeby, Vendels socken

Stenen står i en skogsbacke i åkern omkring 100 meter öster om Åbyggeby gård.

Den är uppmålad 1995 och uppmålningen är rätt välbevarad även om ristningsytan börjar få ganska täta lavkoloner särskilt i toppen och den mellersta delen, skylt saknas.

U 1143 och U 1144, fornl. 23:1-2, Tierps kyrka

Stenarna står på kyrkogården invid norra kyrkogårdsmuren. De rengjordes och uppmålades 1995, men var vid min granskning i juli 2011 i mycket dåligt skick. De rengjordes därför och lagades i september 2011, varvid U 1143 också riktades. De kommer att uppmålas sommaren 2012.

U 1145, fornl. 29, Yttrö, Tierps socken

Runstenen står nära korsningen mellan gamla landsvägen och avtagsvägen mot Yttrö gård. Den uppmålades 1994 men är nu kraftigt överlavad, särskilt på den övre delen, den nedre delen och vänstra sidan är betydligt mindre bevuxen. Stenen är sönderslagen i två delar och lagningsfogarna är nu ganska fula. Stenen är nu rengjord, och kommer att lagas och därefter uppmålas 2012, skyltad med en metallfotoskylt av yngre typ.

U 1146, fornl. 8, Gillberga, Tolfta socken

Stenen står omkring 40 meter öster om Gillberga, strax norr om byvägen. Den uppmålades troligen 1995 och uppmålningen är ganska välbevarad även om lavkolonier har ställvis börjat breda ut sig. Lagningarna och ytan på den infällda stöddelen som utgör stenens nedre vänstra del är mycket fula och behöver åtgärdas, annars är stenen inte i behov av åtgärder. Stenen är skyltad med en metallskylt av yngre typ.

De ovan föreslagna åtgärderna kommer att genomföras i samråd med länsstyrelsen i Uppsala län-

Stockholm den 28 oktober 2011

Thorgunn Snædal

Kopia till: Länsstyrelsen i Uppsala län